

HERPETOLOGY OF EUROPE AND SOUTHWEST ASIA

Door: Jaap van Wingerde, Van de Mondestraat 85,
3515 BD Utrecht.

Over:

Welch, K.R.G., 1983. Herpetology of Europe and Southwest Asia: A Checklist and Bibliography of the Orders *Amphisbaenia*, *Sauria* and *Serpentes*. Malabar: R.E. Krieger Publishing Company. I-VIII, 1-135. ISBN 0-89874-533-0. LCCN 82-12645.

Welch geeft in dit boek een overzicht van de in Europa (exclusief Rusland), Turkije, Irak, Iran, Afghanistan, Syrië, Jordanië, Libanon, Israël, op het Arabisch schiereiland en op dat van de Sinaï voorkomende wormhagedissen, hagedissen en slangen. Anders dan de titel van het boek aangeeft, vindt u in de publicatie geen gegevens over schildpadden en amfibieën. In het boek zijn geen synoniemen opgenomen. Alleen wordt zonodig door de schrijver de van de (onder-)soort gebruikte familienaam genoemd. Per (onder-)soort zijn het verspreidingsgebied en literatuurverwijzingen vermeld. In twee bijlagen staan literatuuropgaven per familie en per regio. In de bibliografie zijn naar schatting zo'n zeventhonderdvijftig titels opgenomen. Het boek eindigt met een tweetal alfabetische registers.

In Zuidoost-Europa bereiken veel soorten hun meest oostelijke of noordelijke verspreiding. Het is daarom niet onlogisch Zuidwest-Azië en Europa tegelijk te behandelen. Volgens eenzelfde redenering had Noord-Afrika echter ook behandeld moeten worden. Het uitsluiten van Europees Rusland is een rare zaak. Verder is het hanteren van staatkundige grenzen in de biologie niet aanbevelenswaardig. De auteur doet dit vaak, hetgeen een goed inzicht in

het verspreidingsgebied van de dieren niet ten goede komt.

De auteur heeft bijna geen synoniemen opgenomen. Hierdoor is het boek lastig te lezen als je gewend bent aan namen als *Coluber* of *Cyrtodactylus*. Verder kost het om deze reden wat moeite de vraag te beantwoorden, of de auteur *Coluber algirus* (Malta) en *Coluber rubriceps* (Anatolië, Thracië en Zuidoost-Bulgarije) vergeten heeft, of dat hij deze namen als synoniemen van andere ziet.

De bibliografie telt zo'n zevenhonderd titels. Ik kan niet de literatuur van het gehele behandelde gebied overzien. Ik ben echter redelijk thuis in de literatuur over de herpetofauna van Zuidoost-Europa en het Midden-Oosten. Welch heeft hier veel over het hoofd gezien. Zo ontbreken in de lijst belangrijke publicaties over Griekenland, (Ondrias, 1968), Turkije (Basoglu & Baran, 1977 en 1980; Baran, 1976), Italië (Bruno & Maugeri, 1976 en 1977), en Europa (Böhme, 1981). Dit verklaart het verwarrend gebruik van verouderde en door de auteur gehanteerde naamgeving (*Haemorrhòis jugularis caspius* = *Coluber caspius*) en het niet noemen van de in Noord-Sardinië op zeeniveau levende *Lacerta bedriagae*. Om onduidelijke redenen ontbreekt een vermelding van *Coluber nummifer* (*Coluber ravergeri nummifer*).

Verder neemt Welch zonder enige kritiek lange lijsten ondersoorten over van Mertens & Wermuth (1960). Elke serieus in de herpetofauna geïnteresseerde moet duidelijk zijn, dat vele van deze subspecies niet valide zijn. Hillenius (1976) stelt hierover, dat men vaak de indruk krijgt, dat het grote aantal beschreven (onder-)soorten van het geslacht *Lacerta* (= *Lacerta* en *Podarcis*) voor een deel niet zozeer te danken is aan de hagedissen zelf. Het zijn vooral de auteurs, die hun naam wilden vereeuwigen door van elk eilandje of rotsplinter waarop een afwijkende vorm of kleurvariëteit gevonden werd, een aparte ondersoort te be-

schrijven. Het is jammer, dat de auteur hier niet dezelfde werkwijze heeft gevolgd als bij *Opiscops elegans*. De ondersoorten zijn bij deze slangooghagedis eenvoudig weggelaten. Gezien de vele onduidelijkheden inzake de geldigheid van de beschreven subspecies en de verspreiding, is het doen van uitspraken zonder uitgebreid onderzoek ook niet mogelijk.

De auteur geeft voor *Chalcides quentheri* als verspreidingsgebied "Turkey south to Israël". In de in de literatuurverwijzing opgenomen publicatie van Pasteur (1981) wordt echter een klein verspreidingsgebied in Israël, Libanon, Jordanië en Syrië aangegeven.

Ook de vermelde *Chalcides pistaciae* (Valverde, 1967) kwam me in eerste instantie onbekend voor. Deze publicatie van Valverde staat ook niet in de bibliografie. Salvador (1981) leert echter, dat hier waarschijnlijk *Chalcides bedriagai pistaciae* (Valverde, 1966) wordt bedoeld. Volgens Welch komen *Mabuya aurata* en *Natrix tessellata* op Cyprus voor. Deze dieren zijn voor zover bekend, echter nimmer op Cyprus aangetroffen. Ongefundeerde meldingen van deze soorten komen al sinds de achttiende en negentiende eeuw voor. Ze blijven voorkomen, doordat auteurs kritiekloos van elkaar blijven overschrijven. Overigens doet de auteur opgaven van zestien inderdaad op Cyprus voorkomende soorten. Hij vergeet er echter vijf: *Hemidactylus turcicus*, *Mabuya vittata*, *Typhlops vermicularis*, *Coluber nummifer* en *Telescopus fallax*.

Gezien bovenstaande en andere fouten en onvolledigheden verdient dit werk van Welch niet het predicaat belangrijk. Er staan veel slordigheden in, keuzes van de auteur zijn veelal niet gemotiveerd en de bibliografie is onvolledig. Je kunt hoogstens zeggen, dat het een niet onverdienstelijk eerste ontwerp is.

De prijs van f 70,05 die ik er augustus 1986 in de boekhandel voor betaalde, is naar mijn oordeel te hoog.

LITERATUUR

- Baran, I., 1976. Türkiye Yılanlarının Taksonomik Revizyonu ve Coğrafî Dağılımları. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu. T.B.A.G. Seri. 9, 309: I-IX, 1-177.
- Başoğlu, M & I. Baran, 1980. Türkiye Sürüngenleri. I. Kaplumbaga ve Kertenkeleler. The Reptiles of Turkey. I. The Turtles and Lizards. Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi. Bornova. 76: I-VI, 1-272.
- , 1980. Türkiye Sürüngenleri. II. Yılanlar. The Reptiles of Turkey. II. The Snakes. Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi. Bornova. 81: I-IX, 1-218.
- Böhme, W., 1981. Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas. 1. Wiesbaden: Akademische Verlagsgesellschaft. 1-520. ISBN 3-400-00463-4.
- , 1987. (Besprechung: Welch (1983)). Salamandra. Bonn. 23 (2-3): 190-192. ISSN 0036-3375.
- Bruno, S & S. Maugeri (Disegni), 1976. Rettili d'Italia. 1. Tartarughe e Sauri. Firenze: Aldo Martello - Giunti Editore S.P.A. 1-160.
- , 1977. Rettili d'Italia. 2. Serpenti. Firenze: Aldo Martello - Giunti Editore S.P.A. 1-208.
- Hillenius, D., 1976. De vreemde eilandbewoner. Tweede herziene druk. Amsterdam: BV Uitgeverij De Arbeiderspers. Synopsis. 1-207. ISBN 90 295 2020-5
- Honegger, R.E., 1984. (Book Review: Welch (1983)). Herpetological Review. Athens. 15 (1): 26-27.

- Mertens, R. & H. Wermuth, 1960. Die Amphibien und Reptilien Europas (Dritte Liste, nach dem Stand vom 1. Januar 1960). Frankfurt am Main: Verlag Waldemar Kramer. Senckenberg- Buch. 38. I-XI, 1-264.
- Ondrias, J.C., 1968. Liste des Amphibiens et des Reptiles de la Grèce. *Biologia Gallo-Hellenica*. Toulouse. 1. 11-135.
- Pasteur, G., 1981. A Survey of the Species Groups of the Old World Scincid Genus *Chalcides*. *Journal of Herpetology*. Ann. Arbor, 15 (1): 1-16.
- Salvador, A., 1981. *Chalcides bedriagi* (Bosca, 1880) - Iberischer Walzenskink. 309-317. In Böhme, 1981.